

תשתית מושגית לניתוח עסקים חברתיים

סמינר עסקים חברתיים

ביה"ס למנהל עסקים, המכללה למנהל

פרופ' בני גדרון

הגדרה ומרכיביה

הגדרה: ארגונים בעלי מטרות חברתיות/סביבתיות המשתמשים במתודולוגיה/אסטרטגיה עסקית כדי להשיגן.

מרכיבי ההגדרה

- ארגונים
- מטרות חברתיות
- מתודולוגיה/אסטרטגיה עסקית
- התלות בין השניים
- החידוש

מסגרת מושגית לניתוח ארגונים משולבים כאלה

Social Enterprises – מיזמים עסקיים-חברתיים

קיים שנים רבות בניתוח קואופרטיבים ופרויקטים בארצות מתפתחות

הגדרת EMES למיזמים עסקיים-חברתיים: שלושה מרכיבים, תשעה פריטים:

• מרכיב כלכלי-יזמי

- פעילות מתמשכת של ייצור מוצרים/הגשת שירות

- דרגה משמעותית של סיכון עסקי

- מרכיב של עבודה בשכר

• מרכיב חברתי

- מטרה מוצהרת של תרומה לקהילה

- פעילות היזומה ע"י קבוצת אזרחים או ארגוני אזרחים

- חלוקת רווחים מוגבלת

• מרכיב משילות

- דרגה גבוהה של אוטונומיה ארגונית

- מערך קבלת ההחלטות אינו מבוסס על בעלות המיזם

- דפוס שיתופי המערב בעלי עניין שונים בתהליכי קבלת ההחלטות

התפתחות יחסי עסקים – חברה/קהילה

- התפתחות הקפיטליזם קשור בפיתוח מבנים ומערכות חוקים המתמחים בפעילות עסקית
  - הפרדה טוטאלית בין עסקים לחברה. מילטון פרידמן
  - פיתוח מוסד הקרן הפילנתרופית של המפעל Corporate Foundation
- שנות ה-80 - התפתחות CSR ואחריות תאגידית
  - עסקים לוקחים אחריות (מסוימת, קטנה מאד) הפעילות מחוץ למסגרת העסקית
  - התפתחות מושג הפילנתרופיה
- המאה ה-21 – מוחמד ינוס – עסקים חברתיים
  - ה"חברתי" נמצא בליבת הפעילות העסקית
  - ערך משולב – פורטר וקרמר
  - מיקום ההיבט החברתי – שלושת ה"תוים": תוצאה, תפוקה, תהליך
- המאפיין הבולט – איזון בין שתי פרדיגמות מתנגשות

תיאוריות לניתוח עסקים חברתיים

תיאוריות להקמת עסקים חברתיים: יזמות חברתית

• שומפטר, "הרס יצירתי"

תיאוריות להבנת קיומם ושרידותם: תיאוריות ארגוניות

- איזה כוחות מביאים להתפתחות סוג זה של ארגונים
- הפרספקטיבה האקולוגית – אקולוגיה של אוכלוסיות ארגוניות
- איך הם מיישבים את הקונפליקט הפנימי והניגודים בפעילותם
- התיאוריה המוסדית וההתייחסות לשני סוגי ההיגיון (logics) המנוגדים
- איך הם מצליחים לשמור על קיימות לאורך זמן
- הכלכלה הפוליטית/תלות במשאבים – צורת קבלת החלטות/משילות יחסי כוחות

ארגונים היברידיים

• ארגונים היברידיים: משלבים שתיים (או יותר) אוריינטציות תחת קורת גג ארגונית אחת

• עסקים חברתיים: היברידיות כפולה

• עסקים/מגזר שלישי – מתבטא במערך המשילות, בחלוקת הרווחים

• ארגוני עסקיים/ארגוני שירותי אנוש: ערכים, ציפיות מהמשתתפים, התייחסות למשתתפים, מדידת תוצאות

• הרציונל לקיום עסקים חברתיים (מעבר לחיסכון במשאבים ציבוריים)

גישות שגויות של התייחסות לעסקים חברתיים

• "תפקיד העסק החברתי להרוויח תוך כדי שהוא 'עושה טוב' לעובדיו השייכים לאוכלוסייה מודרת"

• "מגזר רביעי"